

Opgavenboekje

centraal schriftelijk examen

aardrijkskunde

vmbo gl en tl

2026

tijdvak 1

dinsdag 12 mei

09.00 - 11.00 uur

Dit examen bestaat uit 46 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 60 punten te behalen.

Achter elke vraag staat tussen haakjes hoeveel punten je met een goed antwoord kunt behalen.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

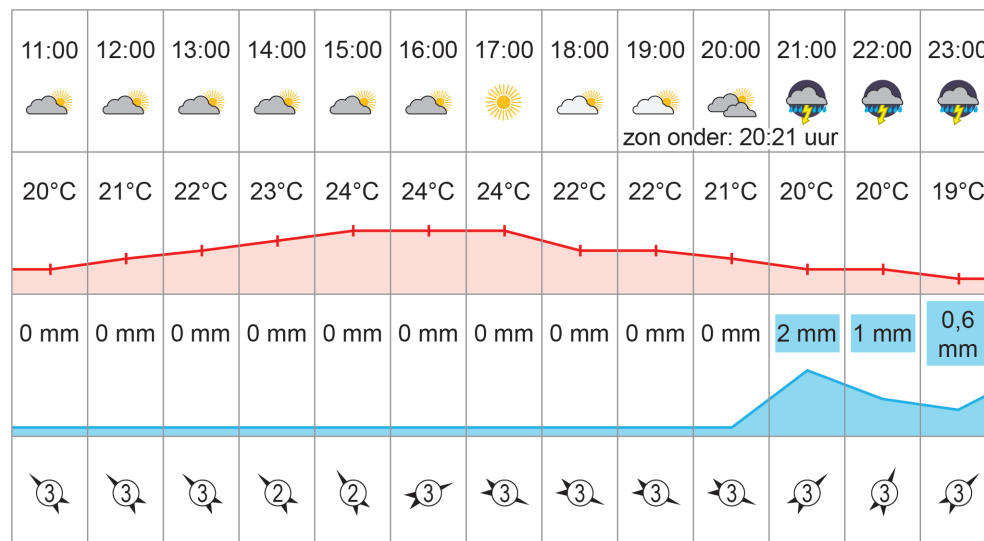
Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

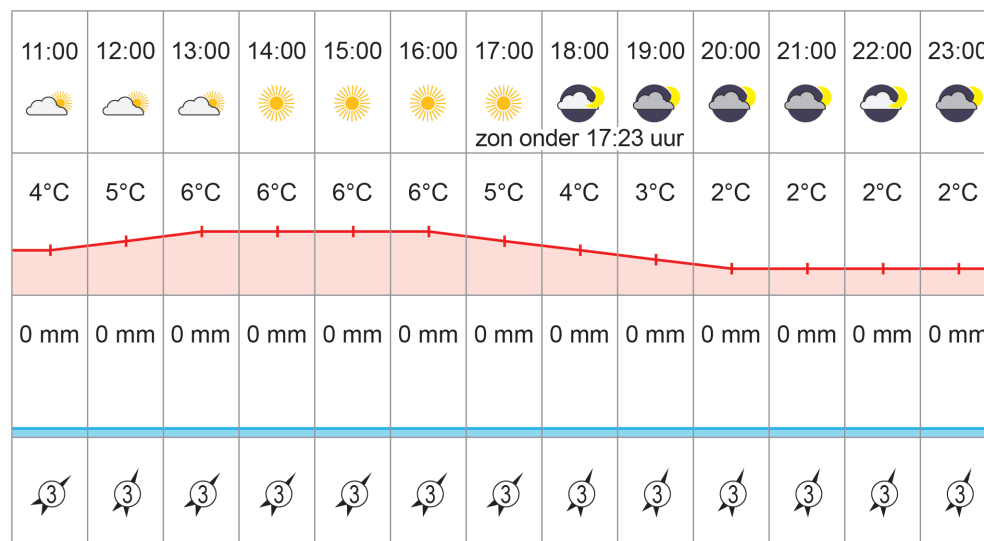
■ bron 1

Weerberichten voor Waddeneiland Ameland

weerbericht 1

weerbericht 2

Bekijk bron 1.

Naar aanleiding van bron 1 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: in beide weerberichten wordt overdag en in de avond helder weer verwacht.

Uitspraak 2: 'in de ochtend is het licht bewolkt, in de middag gaat de zon schijnen' past het best bij weerbericht 2.

Uitspraak 3: de zonkracht is het grootst op de dag die hoort bij weerbericht 2.

Vraag **1** **Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is. (2 punten)**

Bekijk bron 1.

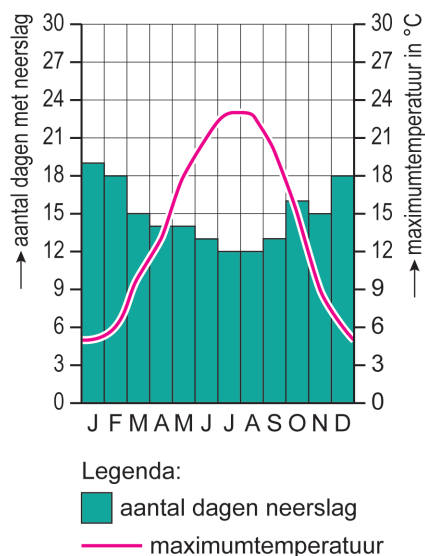
In de avond van weerbericht 1 daalt de luchtdruk en ontstaat er neerslag.

Vraag **2** **Geef de oorzaak waardoor de luchtdruk daalt. (1 punt)**

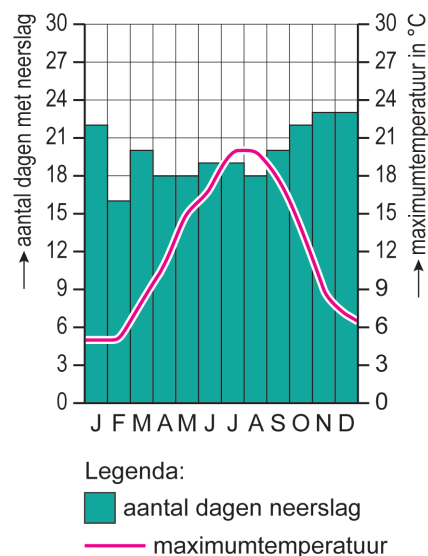
■ bron 2

Maximumtemperatuur en aantal dagen met neerslag op Ameland en in Maastricht

plaats x

plaats y

■ bron 3

Tekst met keuzemogelijkheden

Heel Nederland kent hetzelfde zeeklimaat ...1... (met / zonder) droge periode. Toch zijn er binnen Nederland kleine klimaatverschillen. De ligging in de buurt van de zee is van invloed op de temperatuur. De nabijheid van de zee zorgt voor ...2... (grotere / kleinere) temperatuurverschillen op het land. De gegevens over plaats x uit bron 2 horen bij ...3... (Ameland / Maastricht).

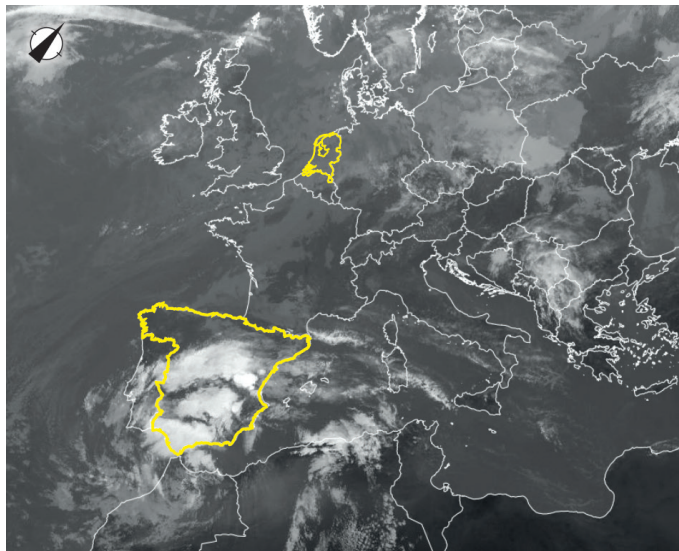
Bekijk bron 2 en lees bron 3.

In bron 3 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.

Vraag **3** **Neem de cijfers 1, 2 en 3 uit bron 3 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.** (2 punten)

■ bron 4

Satellietbeeld van Europa op 29 oktober 2024

Bekijk bron 4.

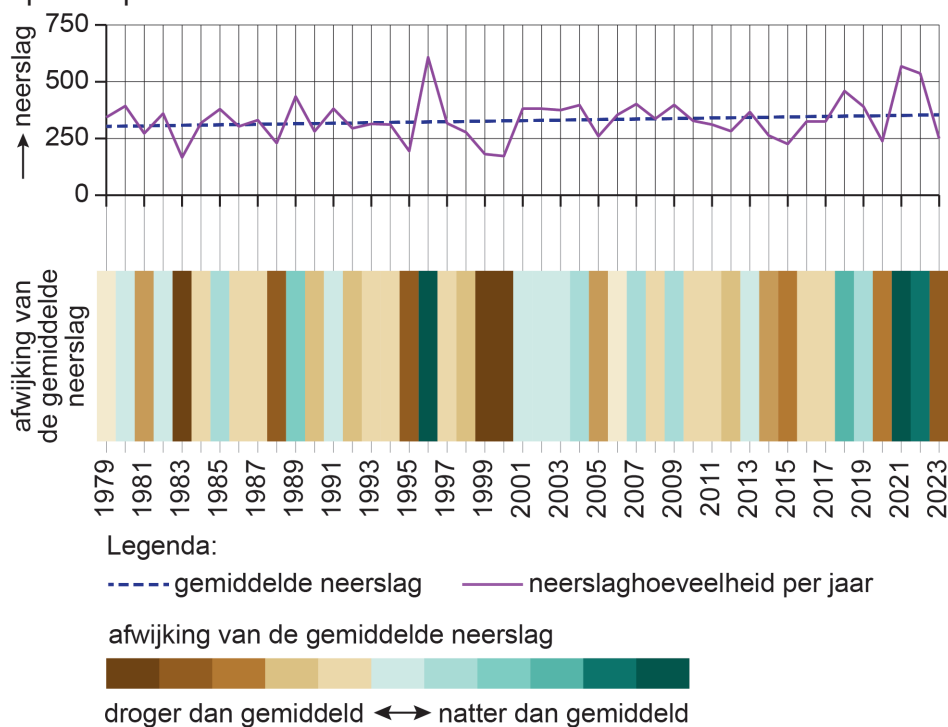
Op het satellietbeeld zijn Nederland en Spanje aangegeven.

Vraag 4 Wat is juist over het weer op 29 oktober 2024 in Nederland en Spanje?
(1 punt)

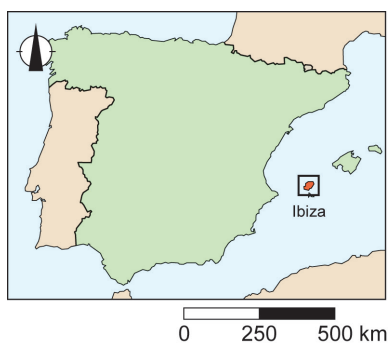
	De meeste neerslag viel in	De windkracht was het grootst in
A	Nederland	Nederland
B	Nederland	Spanje
C	Spanje	Nederland
D	Spanje	Spanje

■ bron 5

Afwijking van de gemiddelde jaarlijkse neerslaghoeveelheid tussen 1979 en 2023 op het Spaanse eiland Ibiza

Ligging van het Spaanse eiland Ibiza

Bekijk bron 5.

Op het Spaanse eiland Ibiza merken bewoners de gevolgen van klimaatverandering.

Naar aanleiding van bron 5 worden de volgende uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: tussen 1979 en 2023 daalt de gemiddelde jaarlijkse neerslaghoeveelheid.

Uitspraak 2: na 2017 wijkt de jaarlijkse neerslaghoeveelheid meer af van het gemiddelde dan tussen 2010 en 2016.

Uitspraak 3: na een periode met droogte wordt de kans op overstromingen door neerslag met een hoge intensiteit groter.

Vraag 5 **Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is. (2 punten)**

■ bron 6

Verticale landbouw op het Spaanse eiland Ibiza

De foto is genomen op een boerderij op Ibiza die doet aan verticale landbouw. De planten worden gekweekt in torens met gaten. In de toren zit een waterpomp die de planten van water en voedingsstoffen voorziet.

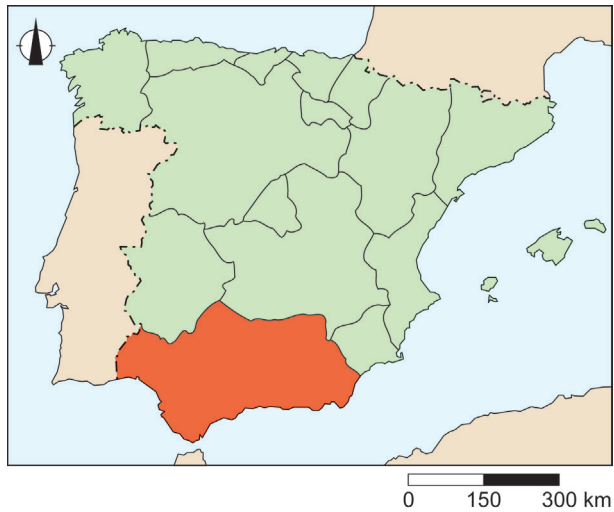
Bekijk en lees bron 6.

Op de boerderij met verticale landbouw wordt minder water gebruikt dan op de traditionele boerderijen op Ibiza.

Vraag 6 **Geef een oorzaak waardoor de torens zuiniger zijn met water. (1 punt)**

■ **bron 7**

Ligging van de provincie Andalusië in Spanje

■ **bron 8**

Drie vormen van bodemgebruik in Spanje

foto 1

foto 2

foto 3

Bekijk bron 7 en bron 8.

Vraag **7** Welk type bodemgebruik komt het meest voor in Andalusië?

Kies de juiste foto. (1 punt)

- A foto 1
- B foto 2
- C foto 3

■ bron 9

Tekst met keuzemogelijkheden

In het zuiden van Spanje ligt de provincie Andalusië. Deze provincie is de grootste landbouwproducent van Spanje. Andalusië is geschikt voor tuinbouw doordat het een **...1...** (droog / vorstvrij) klimaat heeft. Andalusië produceert vooral **...2...** (groente en fruit / sojabonen en graan).

Lees bron 9.

In bron 9 staat achter de cijfers 1 en 2 een keuzemogelijkheid.

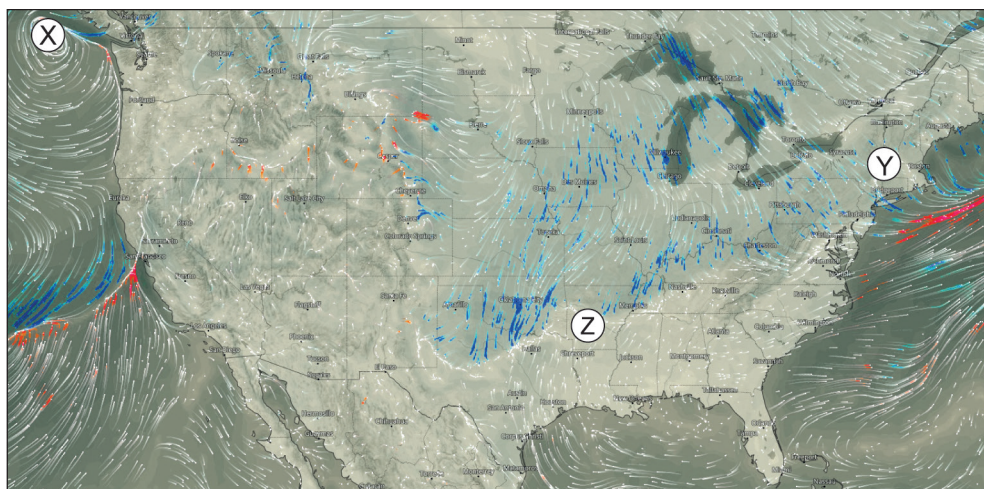
- Vraag **8** **Neem de cijfers 1 en 2 uit bron 9 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter. (1 punt)**

De boeren in Andalusië gaan zuinig om met de beschikbare hoeveelheid zoetwater. Een van de bronnen van zoetwater is neerslag.

- Vraag **9** **Noem nog een bron van zoetwater voor de landbouw in Andalusië. (1 punt)**

■ bron 10

Windkaart van de Verenigde Staten op 2 februari 2025

Legenda:

 windrichting

 relatief koude wind

 relatief warme wind

Bekijk bron 10.

Naar aanleiding van bron 10 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: bij X ligt een hogedrukgebied.

Uitspraak 2: bij Y is het relatief koud, maar wel droog.

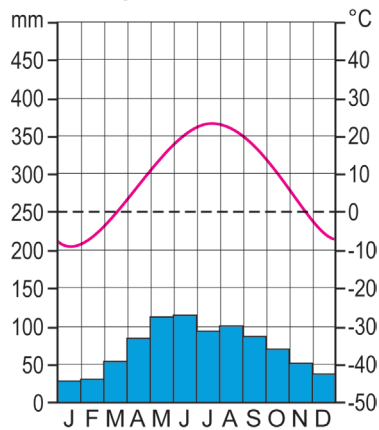
Uitspraak 3: bij Z ontstaat stuwingsneerslag.

- Vraag **10** **Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is. (2 punten)**

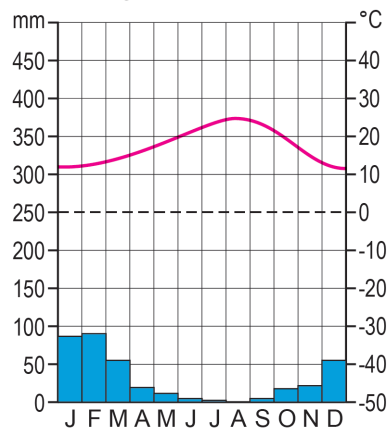
■ bron 11

Drie klimaatgrafieken van plaatsen in de Verenigde Staten

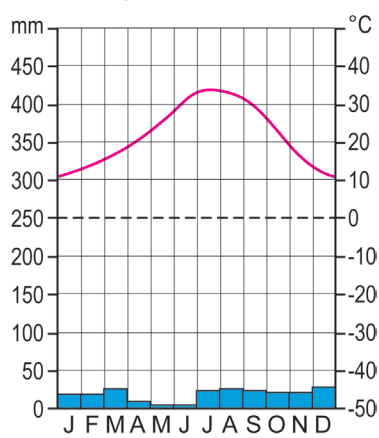
klimaatgrafiek 1

klimaatgrafiek 2

klimaatgrafiek 3

■ bron 12

De steden Minneapolis, Los Angeles en Phoenix in de Verenigde Staten

Bekijk bron 11 en bron 12.

Vraag **11** Waar staan de plaatsen juist bij de klimaatgrafieken? (1 punt)

	klimaatgrafiek 1	klimaatgrafiek 2	klimaatgrafiek 3
A	Los Angeles	Minneapolis	Phoenix
B	Los Angeles	Phoenix	Minneapolis
C	Minneapolis	Los Angeles	Phoenix
D	Minneapolis	Phoenix	Los Angeles
E	Phoenix	Los Angeles	Minneapolis
F	Phoenix	Minneapolis	Los Angeles

■ bron 13

Mais in de Verenigde Staten

In de Soybean-Cornbelt zijn de omstandigheden ideaal voor de groei van mais. De bodem is vruchtbaar en de akkers zijn groot vanwege het relatief vlakke landschap. Tijdens het groeiseizoen zorgen hete dagen, warme nachten en voldoende neerslag voor een grote oogst.

Lees bron 13.

Om mais goed te laten groeien moet de neerslagintensiteit laag zijn.

Vraag **12** Geef aan waardoor mais het beste groeit bij een lage neerslagintensiteit. (1 punt)

■ **bron 14**

Melkveebedrijf gebruikt een 'biovergister'

Op het Amerikaanse melkveebedrijf Fair Oaks Farm wordt dagelijks alle koeienmest verzameld in een biovergister. De biovergister zet koeienmest om in biogas en elektriciteit. Met de koeienmest worden huishoudens voorzien van duurzame elektriciteit en kunnen vrachtwagens rijden op biogas.

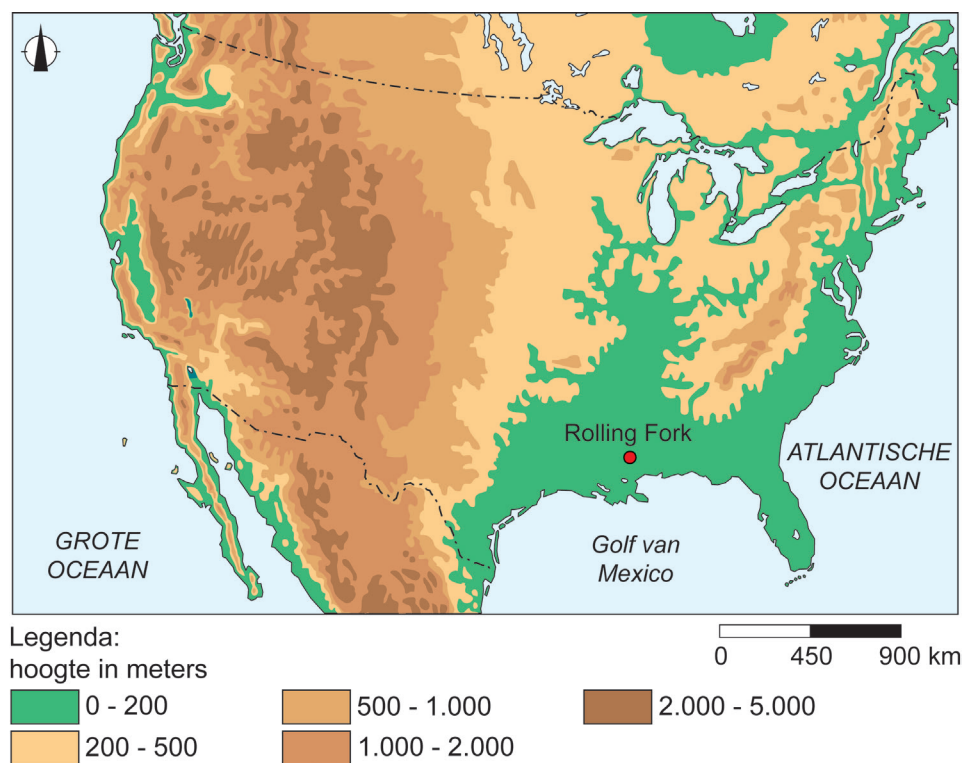
Lees bron 14.

Met behulp van koeienmest wordt op Fair Oaks Farm duurzame elektriciteit en biogas opgewekt. Klimaatwetenschappers moedigen het gebruik van een biovergister aan.

Vraag **13** Geef een reden waarom de klimaatwetenschappers het gebruik van biovergisters aanmoedigen. (1 punt)

■ **bron 15**

Hoogtekaart van de Verenigde Staten

Bekijk bron 15.

In de nacht van 24 op 25 maart 2023 werd de plaats Rolling Fork in de Amerikaanse staat Mississippi getroffen door een tornado. In het vlakke landschap rondom Rolling Fork ontstaan vaker tornado's.

Vraag **14** Geef aan waardoor het vlakke landschap rondom Rolling Fork bijdraagt aan het ontstaan van tornado's. (1 punt)

■ bron 16

Woonwagens in Rolling Fork

Een deel van de plaats Rolling Fork bestaat uit woonwagens. Woonwagens zijn van een ander materiaal gemaakt dan vaste woonhuizen. Ze bestaan vaak uit licht materiaal zodat ze makkelijk te verplaatsen zijn. Tijdens een tornado is een woonwagen onveiliger dan een vast woonhuis.

een woonwagen

Bekijk en lees bron 16.

Bewoners van woonwagens in Rolling Fork kunnen als voorzorgsmaatregel tegen tornado's de woonwagen vastzetten.

Vraag **15** Noem een voorzorgsmaatregel die woonwagenbewoners gezamenlijk kunnen nemen waardoor ze veiliger zijn tijdens een tornado. (1 punt)

■ bron 17

De weeralarm-app

De MEMA ('Mississippi emergency management agency') is de organisatie in de Amerikaanse staat Mississippi die de bevolking waarschuwt voor extreem weer. Dat doen ze op verschillende manieren, bijvoorbeeld met een app op de telefoon.

startscherm van de app

Bekijk en lees bron 17.

Vraag 16 Geef een reden waarom de app de risicoperceptie van bewoners van Mississippi beïnvloedt. (1 punt)

■ bron 18

Foto's van de rivier de Maas

foto 1

foto 2

foto 3

Bekijk bron 18.

De foto's zijn genomen op verschillende plekken langs de rivier de Maas.

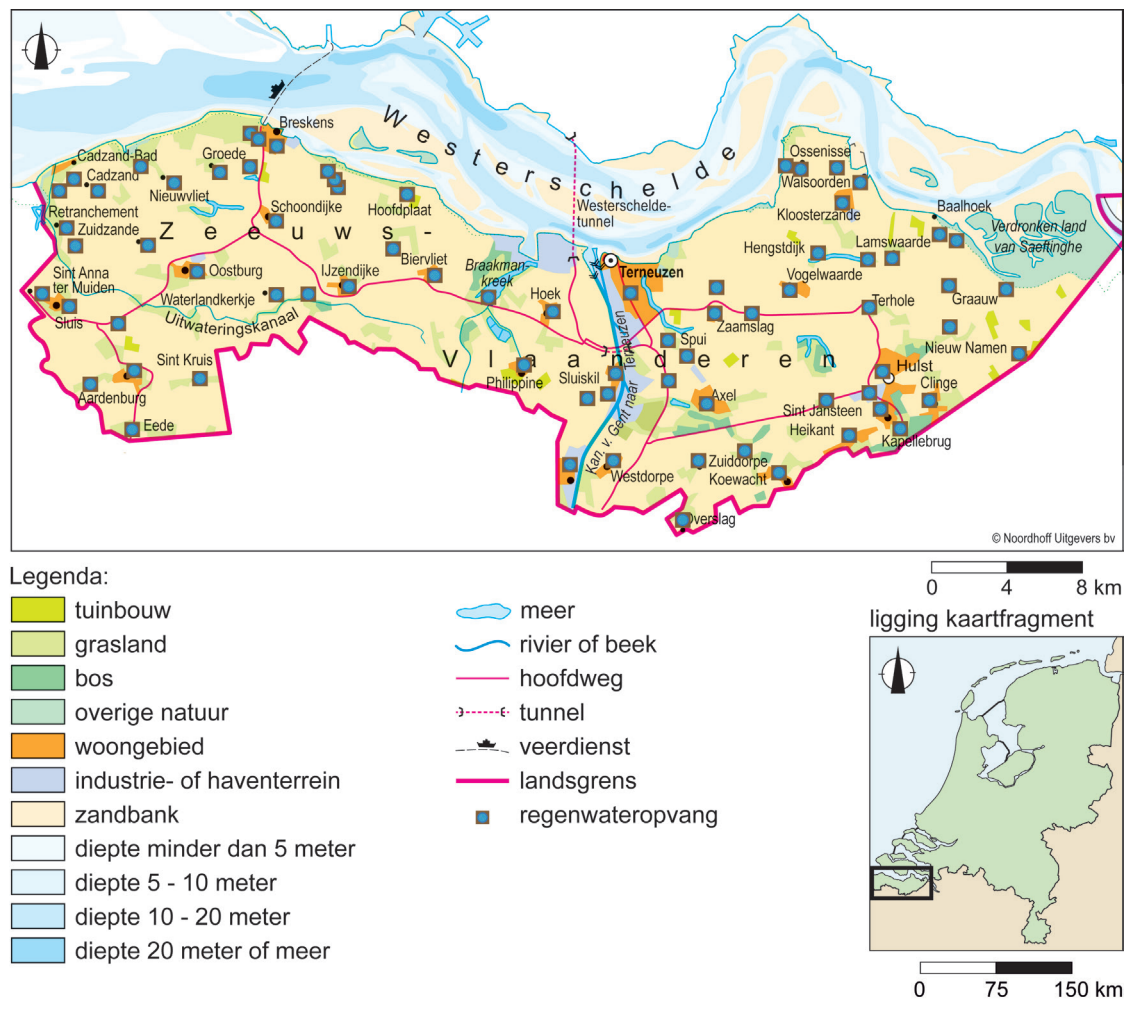
Vraag **17** Noteer de cijfers van de foto's in de juiste volgorde van bron richting monding op het antwoordblad. (1 punt)

In Nederland zijn er verschillende manieren om goederen te transporteren.

Vraag **18** Geef een reden waarom vervoer over de weg minder betrouwbaar is dan vervoer over water. (1 punt)

Drinkwaterbronnen in Zeeuws-Vlaanderen

De regio Zeeuws-Vlaanderen is voor drinkwater afhankelijk van de aanvoer van zoetwater uit de Biesbosch. Via pijpleidingen wordt zoetwater naar Zeeuws-Vlaanderen gepompt. Om de drinkwatervoorziening in Zeeuws-Vlaanderen minder afhankelijk te maken van zoetwater uit de Biesbosch, wordt gezocht naar andere manieren om aan zoetwater te komen.

Bekijk en lees bron 19.

Vraag **19** Wat is juist over het grondwater in Zeeuws-Vlaanderen? (1 punt)

- A Er is genoeg geïnfiltrerd duinwater aanwezig in Zeeuws-Vlaanderen.
- B Het grondwater in Zeeuws-Vlaanderen bevat veel vervuild rivierwater.
- C Het grondwater in Zeeuws-Vlaanderen staat te laag om op te kunnen pompen.
- D Zeeuws-Vlaanderen heeft te maken met verzilting van het grondwater.

Voor Zeeuws-Vlaanderen wordt een plan gemaakt om de drinkwatervoorziening te verduurzamen. In de onderstaande tabel staan verschillende voor- en nadelen van het plan. Twee voordelen en twee nadelen zijn vervangen door de cijfers 1 tot en met 4.

	Voordeel	Nadeel
Demografisch	1	Zeeuws-Vlaanderen is een krimpregio.
Natuurlijk	Tijdens een lage waterstand in de Maas, heeft Zeeuws-Vlaanderen toch genoeg drinkwater.	2
Ruimtelijk	3	4

De ontbrekende voor- en nadelen zijn:

- a De vraag naar drinkwater in Zeeuws-Vlaanderen groeit nauwelijks.
- b Drinkwater moet over relatief grote afstanden vervoerd worden.
- c In droge perioden wordt minder regenwater opgevangen en kan een drinkwatertekort ontstaan.
- d Er is ruimte in Zeeuws-Vlaanderen voor de aanleg van nieuwe infrastructuur voor de drinkwaterproductie.

Vraag **20** **Neem de letters a tot en met d over op het antwoordblad en noteer het juiste cijfer uit de tabel erachter. (2 punten)**

■ bron 20

Hevige regenval in de regio Twente in juli 2024

In juli 2024 viel in enkele dagen in Twente bijna een jaarhoeveelheid aan neerslag. In verschillende plaatsen ontstond wateroverlast. Zelfs de snelweg A1 moest afgesloten worden.

Lees bron 20.

Naar aanleiding van bron 20 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: Twente had in juli 2024 te maken met extreem weer.

Uitspraak 2: de wateroverlast in juli 2024 ontstond omdat de infiltratie van het regenwater sneller ging dan de afvoer van het regenwater.

Uitspraak 3: wateroverlast neemt toe door verstening en verharding.

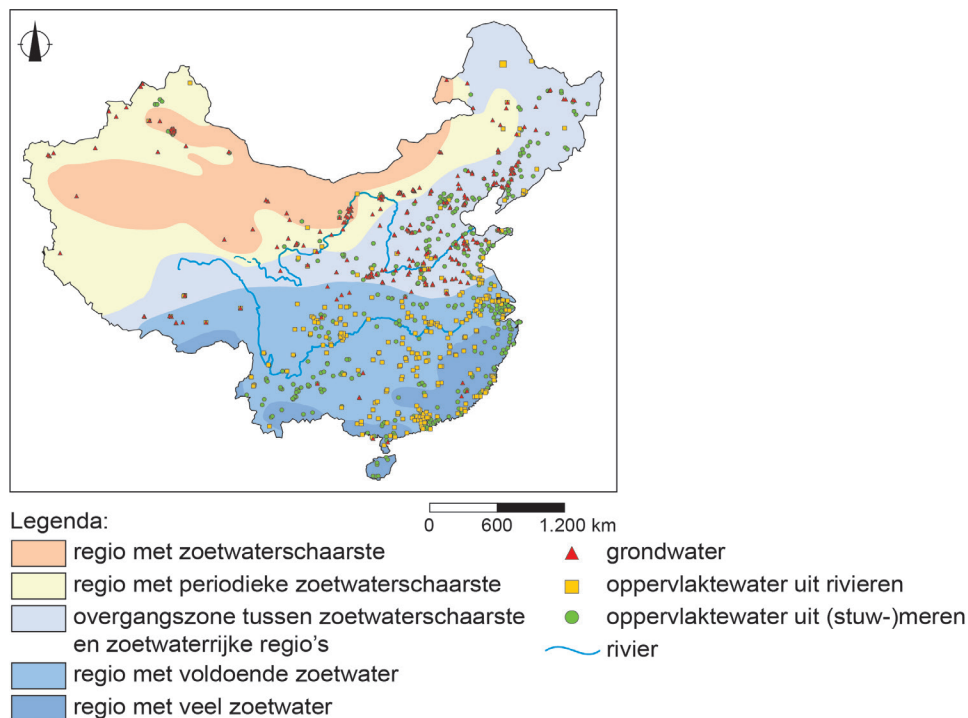
Vraag **21** **Neem de cijfers 1, 2 en 3 over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.** (2 punten)

Naast wateroverlast heeft Twente ook snel last van de gevolgen van droogte. Het waterschap neemt daarom klimaatadaptieve maatregelen die helpen tegen droogte en tegelijkertijd tegen wateroverlast.

Vraag **22** **Noem een klimaatadaptieve maatregel die het waterschap neemt tegen droogte en wateroverlast.** (1 punt)

Drinkwater uit de kraan in China

Het drinkwater uit de kraan in China is ondrinkbaar door grote hoeveelheden afvalstoffen en ziekteverwekkers. Daarom hebben veel inwoners van China plastic flessen met bronwater in huis.

Bekijk en lees bron 21.

Naar aanleiding van bron 21 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: in China is de bevolkingsdichtheid laag in gebieden met zoetwaterschaarste.

Uitspraak 2: het noorden van China is afhankelijker van grondwater dan het zuiden van China.

Uitspraak 3: tijdens de industrialisatie van China is de kwaliteit van het zoetwater toegenomen.

Vraag 23 **Neem de cijfers 1, 2 en 3 over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is. (2 punten)**

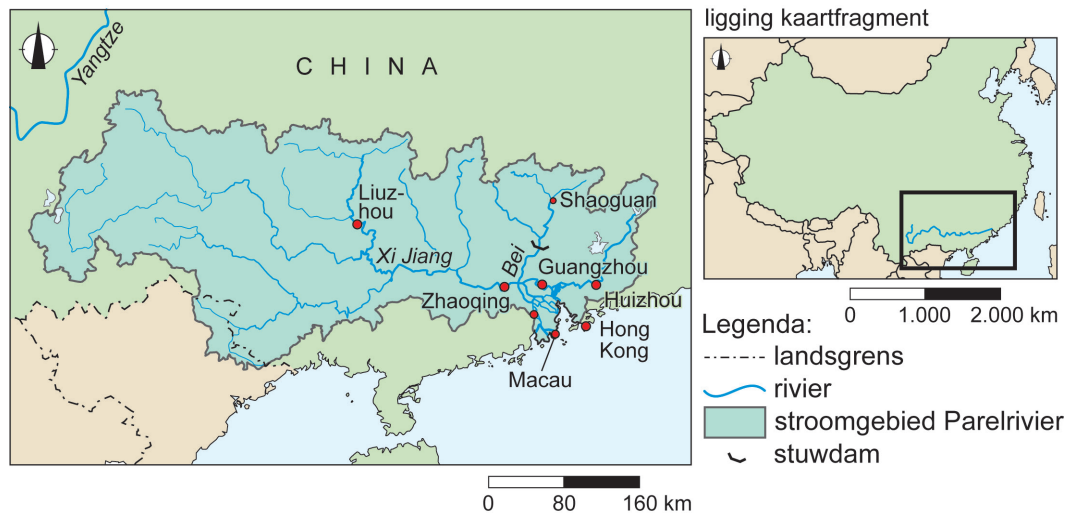
Bekijk en lees bron 21.

De Chinese overheid streeft naar een verbetering van de drinkwaterkwaliteit.

Vraag 24 **Noem TWEE maatregelen die de Chinese overheid kan nemen om de drinkwaterkwaliteit te verbeteren. (2 punten)**

■ **bron 22**

Stroomgebied van de Parelrivier in de provincie Guangdong

Bekijk bron 22.

Bij een stuwdam in de rivier de Bei is een bootlift gebouwd. Bedrijven in de Parelrivierdelta steunden de komst van de bootlift omdat goederenvervoer over water goedkoper is dan over land.

Vraag **25** Geef nog een economische reden waarom bedrijven in de Parelrivierdelta de komst van de bootlift steunden. (1 punt)

Bekijk bron 22.

Om overstromingen in de Parelrivierdelta tegen te gaan, kan de waterdoorvoer van stuwdammen stroomopwaarts gesloten worden. De stuwdam in de Bei kan ook gesloten worden.

Vraag **26** Geef een reden waarom een gesloten stuwdam in de Bei de kans op een overstroming van de Parelrivierdelta nauwelijks tegengaat. (1 punt)

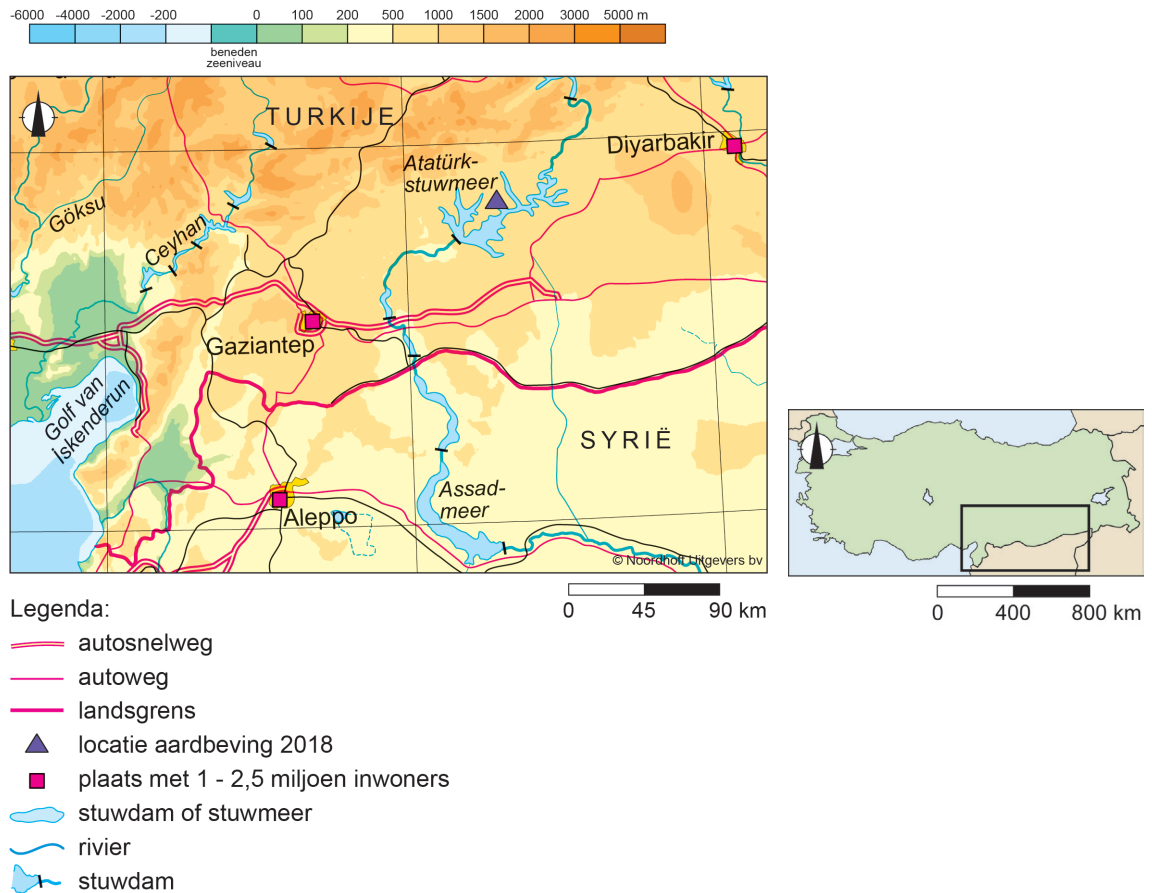
■ **bron 23**

Aardbeving bij het Atatürk-stuwmeer in 2018

In 2018 vond in de buurt van het Atatürk-stuwmeer een hevige aardbeving plaats. Door de bevende bodem ontstond veel schade in het gebied. In het gebied rond de Atatürkdam komen vaker aardbevingen voor.

■ bron 24

Ligging van het Atatürk-stuwmeer

Lees bron 23 en bekijk bron 24.

De Atatürkdam kan verstevigd worden zodat deze niet doorbreekt tijdens een aardbeving. Het waterpeil in het stuwmeer moet eerst zakken voor de werkzaamheden kunnen beginnen.

Vraag 27 **Noem een nadeel van een lage waterstand in het stuwmeer bij de Atatürkdam.** (1 punt)

Lees bron 23 en bekijk bron 24.

Experts waarschuwen voor een aardbeving dichtbij de Atatürkdam. Zo'n aardbeving kan veel schade veroorzaken. Syrië heeft er belang bij dat de Atatürkdam verstevigd wordt.

Vraag 28 **Noem het belang dat Syrië heeft bij een verstevigde Atatürkdam.** (1 punt)

■ bron 25

Dadelpalmplantages langs de rivier de Shatt al Arab

De rivier de Eufraat en de rivier de Tigris komen in de benedenloop samen. Vanaf dat punt tot de monding heet de rivier Shatt al Arab. Langs de oevers van de Shatt al Arab vind je dadelpalmplantages. Veel mensen eten de dadels van de dadelpalmen. De dadelpalmplantages aan de oevers van Shatt al Arab worden in verschillende stappen geïrrigeerd. De stappen staan in willekeurige volgorde.

- a De rivier watert weer af op zee.
- b De waterstand in de rivier stijgt.
- c Het rivierwater in de dadelpalmplantages infiltreert.
- d Het rivierwater stroomt de dadelpalmplantages in en komt tot stilstand.
- e Op zee wordt het eb, de waterstand daalt.
- f Op zee wordt het vloed, de waterstand stijgt.

■ bron 26

Dadelpalmplantages in beeld

satellietbeeld

water in de dadelpalmplantages

Lees bron 25 en bekijk bron 26.

In bron 25 staan de stappen a tot en met f genoteerd over de irrigatie van de dadelpalmplantages.

Vraag **29** Noteer de letters a tot en met f in de juiste volgorde op het antwoordblad.
Start met de letter f en eindig met de letter a. (2 punten)

Bekijk en lees bron 25 en 26.

De dadelpalmen langs de Shatt al Arab hebben extra water nodig. Daarom wordt er geïrrigeerd.

Vraag **30** Geef aan waardoor de dadelpalmen geïrrigeerd moeten worden. (1 punt)

In de bovenloop van de Eufraat en de Tigris zijn stuwdammen gebouwd. Door de stuwdammen is er minder zoetwater in de benedenloop beschikbaar.

Vraag **31** Geef nog een negatief gevolg van de stuwdammen voor dadelpalmpiantages langs de Shatt al Arab. (1 punt)

■ bron 27

Aantal sterfgevallen per leeftijdsgroep in Nederland in 2024

	mannen	vrouwen
0 tot 5 jaar	348	288
5 tot 10 jaar	40	28
10 tot 15 jaar	52	42
15 tot 20 jaar	113	80
20 tot 25 jaar	223	108
25 tot 30 jaar	251	158
30 tot 35 jaar	322	212
35 tot 40 jaar	463	284
40 tot 45 jaar	609	427
45 tot 50 jaar	905	635
50 tot 55 jaar	1.644	1.282
55 tot 60 jaar	2.836	2.067
60 tot 65 jaar	4.468	3.290
65 tot 70 jaar	6.487	5.016
70 tot 75 jaar	9.443	7.123
75 tot 80 jaar	14.155	11.058
80 tot 85 jaar	15.043	13.297
85 tot 90 jaar	14.747	17.052
90 tot 95 jaar	9.524	16.045
95 jaar of ouder	3.178	8.708

Bekijk bron 27.

In 2024 stierven ongeveer 172.000 mensen in Nederland.

Vraag 32 **Beargumenteer met behulp van de bron welk geslacht gemiddeld het langste leeft.** (1 punt)

Doe het zo:

- Kies eerst of **mannen** of **vrouwen** het langst leven.
- Geef daarna met behulp van de bron een argument.

■ bron 28

Woning splitsen

In Nederland kunnen woningen gesplitst worden. Een grotere woning wordt dan opgedeeld in twee of meer kleinere woningen, waardoor er twee of meer huishoudens kunnen wonen.

Lees bron 28.

Het splitsen van woningen heeft gevolgen voor de omgeving.

Vraag 33 **Waar staan de gevolgen voor de omgeving juist?** (1 punt)

	bevolkingsdichtheid	bebouwingsdichtheid	verkeersdruk
A	blijft gelijk	neemt af	neemt af
B	blijft gelijk	neemt toe	neemt toe
C	neemt af	blijft gelijk	neemt af
D	neemt af	neemt toe	blijft gelijk
E	neemt toe	blijft gelijk	neemt toe
F	neemt toe	neemt af	blijft gelijk

■ bron 29

Een dorpje in de stad: De Kleine Burg in Rotterdam

Op een braakliggend en ongebruikt terrein in Rotterdam zijn tiny houses en een gemeenschappelijke tuin gebouwd. Tiny houses zijn huizen met een klein woonoppervlak. De bewoners van de tiny houses vormen samen de leefgemeenschap de 'Kleine Burg'. De huizen hebben ze zelf gebouwd. De tiny houses wekken zelf energie op en filteren gezamenlijk water voor eigen gebruik.

Lees bron 29.

De tiny houses dragen bij aan de leefbaarheid in Rotterdam-Zuid. Een van de redenen is dat de bewoners een sterke sociale cohesie voelen.

Vraag 34 **Geef nog een reden waarom de tiny houses in Rotterdam-Zuid bijdragen aan de leefbaarheid.** (1 punt)

Lees bron 29.

Vraag 35 **Geef een reden waarom de sociale cohesie onder de bewoners van de tiny houses groot is.** (1 punt)

Twee verschillende speelgoedwinkels

In Nederlandse steden zie je vaker speciaalzaken. Dat zijn winkels die zich richten op één product. Een voorbeeld hiervan is de Lego winkel.

Lego bestaat uit gekleurde kunststofblokjes en figuurtjes. Er zijn vier Legowinkels in Nederland en ongeveer 200 speelgoedwinkels van de winkelketen Intertoys met een uitgebreid aanbod speelgoed.

een Lego-winkel

een Intertoys-winkel

■ **bron 31**

Vestigingen van speelgoedwinkels per Nederlandse provincie

Provincie	aantal vestigingen van Intertoys	aantal vestigingen van Lego
Drenthe	7	0
Flevoland	7	0
Friesland	5	0
Gelderland	27	0
Groningen	6	0
Limburg	11	0
Noord-Brabant	32	0
Noord-Holland	37	1
Overijssel	11	0
Utrecht	15	1
Zeeland	5	0
Zuid-Holland	53	2

Bekijk en lees bron 30 en bron 31.

Naar aanleiding van bron 30 en bron 31 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: bewoners van Zuid-Holland hebben gemiddeld meer reisafstand naar een speelgoedwinkel dan bewoners van Zeeland.

Uitspraak 2: het verzorgingsgebied van een Lego-winkel is groter dan het verzorgingsgebied van een Intertoys-winkel.

Uitspraak 3: de provincies in Nederland met de meeste inwoners hebben ook de meeste Intertoys-winkels.

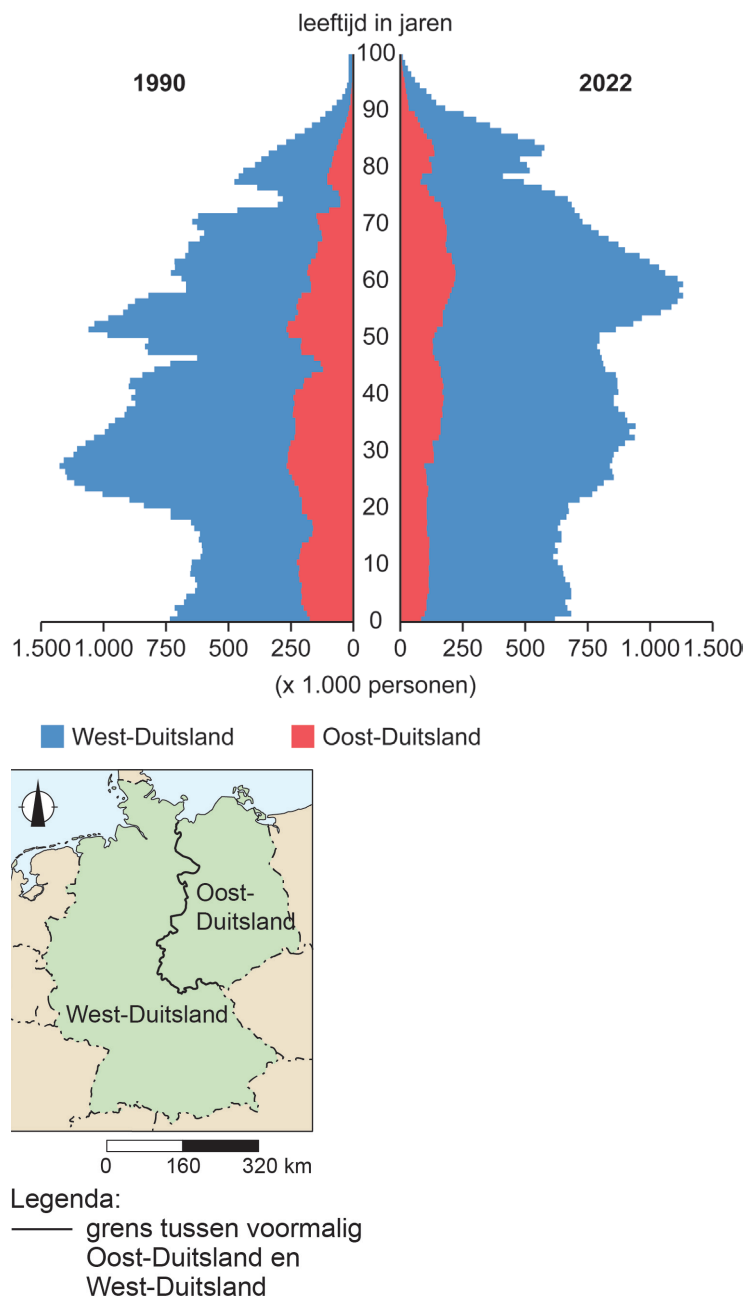
Vraag **36** **Neem de cijfers 1, 2 en 3 over op je antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.** (2 punten)

Door de opkomst van online winkelen zijn er steeds minder winkelpanden nodig.

Vraag **37** **Noem een nieuwe functie die de voormalige winkelpanden kunnen krijgen.** (1 punt)

■ **bron 32**

Leeftijdsopbouw van voormalig Oost-Duitsland en West-Duitsland
in 1990 en 2022

Bekijk bron 32.

Tussen 1990 en 2022 was er ontgroening in de bevolking van voormalig Oost-Duitsland en West-Duitsland.

Vraag **38** Geef

- een economische reden waarom de ontgroening in Oost-Duitsland groter was dan in West-Duitsland, (1 punt)
- en noem
- nog een andere verandering in de leeftijdsopbouw van Duitsland tussen 1990 en 2022. (1 punt)

■ bron 33

Stadsdeel Moosach in München in Zuid-Duitsland

München is de hoofdstad van de Duitse deelstaat Beieren in het zuiden van Duitsland. München heeft ongeveer 1,5 miljoen inwoners. Er staan veel woningen die gebouwd zijn tussen 1940 en 1960. In het stadsdeel Moosach vindt herstructurering plaats.

het stadsdeel Moosach vóór de herstructurering

Bekijk en lees bron 33.

De Duitse deelstaat Beieren heeft een sterfteoverschot. Het inwonertal van de hoofdstad München neemt wel toe door natuurlijke en sociale bevolkingsgroei.

Vraag 39 Geef de oorzaak waardoor de sociale bevolkingsgroei van München de natuurlijke bevolkingsgroei versterkt. (1 punt)

Bekijk en lees bron 33.

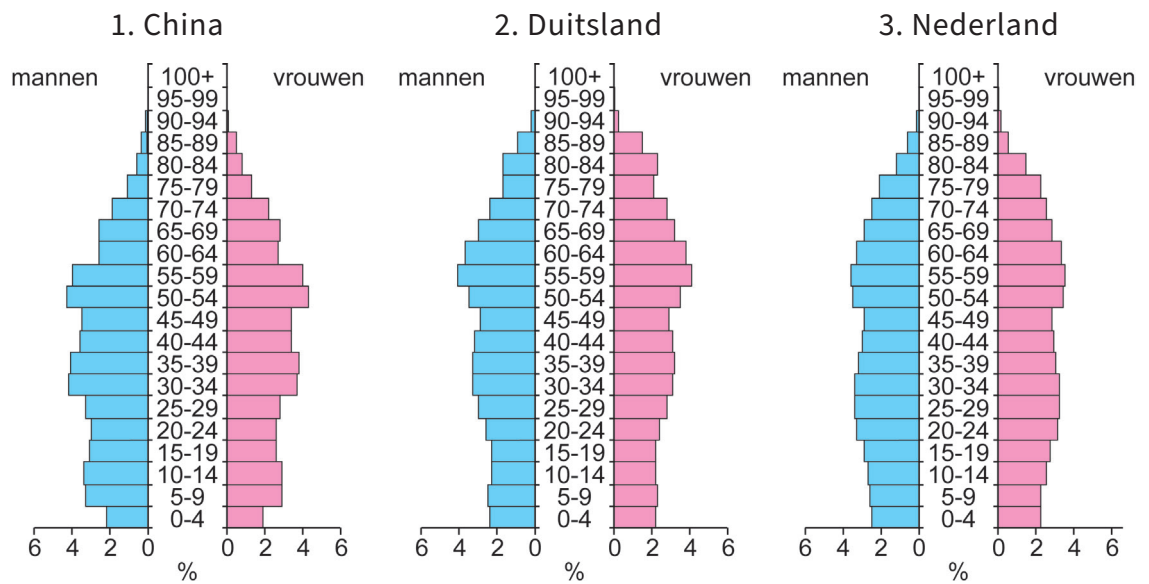
Het stadsdeel Moosach wordt opgeknapt. Het doel is om de wijk duurzamer en leefbaarder te maken.

Vraag 40 Noem

- een maatregel die in de bestaande woningen genomen kan worden om te verduurzamen, (1 punt)
- een onderdeel uit de wijk dat al bijdraagt aan de leefbaarheid en behouden moet blijven tijdens de herstructurering. (1 punt)

■ **bron 34**

Bevolkingsdiagrammen van China, Duitsland en Nederland
van het jaar 2023

Bekijk bron 34.

In bron 34 staan drie bevolkingsdiagrammen van het jaar 2023 van China, Duitsland en Nederland.

Vraag **41** Noteer

- de bevolkingsdiagrammen in de juiste volgorde van gemiddeld de jongste bevolking naar de gemiddeld oudste bevolking, (1 punt)
- en geef
- met behulp van het begrip vergrijzing aan waarom juist bevolkingsdiagram 1 bij China hoort. (1 punt)

■ **bron 35**

Tekst met keuzemogelijkheden

In de Chinese hoofdstad Beijing heten de traditionele woonwijken hutongs. De hutongs liggen vooral in **...1...** (het centrum / de buitenwijken) van Beijing. Sinds 1980 is de vraag naar nieuwe woningen sterk toegenomen omdat Beijing een snelle **...2...** (suburbanisatie / urbanisatie) doormaakte. Veel hutongs zijn gesloopt en heringericht. Door deze herinrichting werd de wijk per auto **...3...** (beter / slechter) toegankelijk.

■ **bron 36**

Een hutong in Beijing

Lees bron 35 en bekijk bron 36.

In bron 35 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.

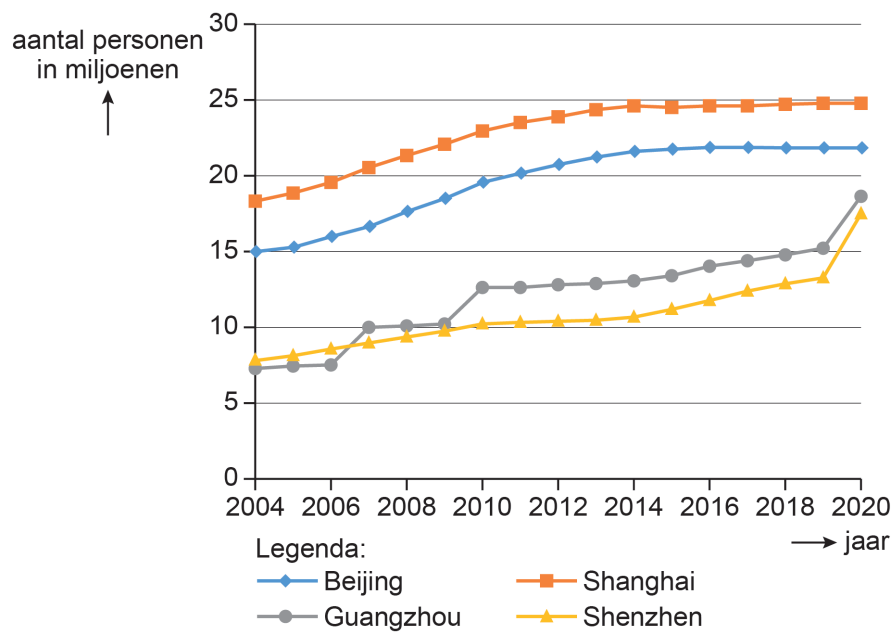
Vraag **42** **Neem de cijfers 1, 2 en 3 uit bron 35 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.** (2 punten)

Hutongbewoners wonen en werken graag in een hutong, de bezoekende toeristen leveren inkomsten op en de sociale cohesie is er groot. Daarnaast hebben bewoners ook andere redenen waarom ze graag in een hutong wonen.

Vraag **43** **Geef nog een reden.** (1 punt)

■ **bron 37**

Bevolkingsontwikkeling van de Chinese steden Beijing, Guangzhou, Shanghai en Shenzhen

Bekijk bron 37.

Shanghai en de steden in de Parelrivierdelta hebben miljoenen inwoners. De grootte van deze steden heeft te maken met de ligging aan zee.

Vraag **44** **Noem voor Shanghai en de steden in de Parelrivierdelta nog een liggingskenmerk dat ze met elkaar gemeen hebben.** (1 punt)

Bekijk bron 37.

De Chinese stad Shenzhen heeft gemiddeld de jongste bevolking van China, de gemiddelde leeftijd is er ongeveer 32 jaar.

Vraag **45** **Geef een reden voor de lage gemiddelde leeftijd.** (1 punt)

■ bron 38
deelfietsen in Shanghai

Bekijk bron 38.

In Shanghai zijn op veel plekken deelfietsen te huur.

Vraag 46 Geef een reden waarom de deelfietsen bijdragen aan een betere bereikbaarheid in Shanghai. (1 punt)

Einde examen

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift